

29. Srinivasan P., Kalaivani M. and Ibrahim P. (2011). An empirical investigation of foreign direct investment and economic growth in SAARC nations, *Journal of Asia Business Studies*, 5(2): 232-248.

30. Straus A. & Corbin J. (1990). *Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques*.

31. Todaro Michael P. and Smith Stephen C. *Economic Development*. Pearson Education Limited, 2003.

32. Ulku H. (2004), «R&D Innovation and Economic Growth: An Empirical Analysis», IMF Working Paper 185.

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТОМ

THE PROBLEMS OF DEFINING THE ESSENCE OF BUDGET MANAGEMENT SYSTEM

У статті розглядаються ключові поняття, які формують підвалини визначення сутності поняття «система управління бюджетом». Також досліджено наявні підходи до визначення сутності поняття бюджетного менеджменту та поняття «система управління бюджетом» за умов відсутності чітко виробленого і законодавчо закріпленого визначення останнього. З метою розуміння сутності поняття «система управління бюджетом» розглянуто також такі поняття, як бюджетна система та бюджетний процес. Визначено, що різноманіття підходів спричиняє децю викривлене розуміння сутності поняття системи управління бюджетом.

Ключові слова: бюджетний менеджмент, бюджетна система, бюджетна політика, бюджетний процес, бюджетне управління.

В статье рассматриваются ключевые понятия, которые формируют основы определения сущности понятия «система управления бюджетом». Также исследованы существующие подходы к определению сущности понятия бюджетного менеджмента и понятие «система управления бюджетом» в условиях отсутствия четко выработанного и законодательно закрепленного определения последнего. С целью понима-

ния сущности понятия «система управления бюджетом» рассмотрены также такие понятия как бюджетная система и бюджетный процесс. Определено, что многообразие подходов приводит несколько искаженное понимание сущности понятия системы управления бюджетом.

Ключевые слова: бюджетный менеджмент, бюджетная система, бюджетная политика, бюджетный процесс, бюджетное управление.

The article deals with the key concepts that form the basis for determining the essence of the concept of «budget management system». Existing approaches to the definition of the essence of the notion of budget management and the notion of «budget management system» are also researched in the absence of a clearly elaborate and legally established definition of the latter. In order to understand the essence of the concept of «budget management system», such concepts as budget system and budget process are also considered. It is determined that diversity of approaches causes somewhat distorted understanding of the essence of the notion of a budget management system.

Key words: budget management, budget system, fiscal policy, budget process, budget management.

УДК 336.14:005

Винниченко Н.В.

к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку і оподаткування
Навчально науковий інститут
бізнес-технологій
«Українська академія
банківської справи»

Постановка проблеми. Роль управлінських рішень у сучасних реаліях зростає на всіх рівнях влади та на всіх рівнях господарювання. За умов інтеграції України до Європейського співтовариства ключовими напрямками залишається подолання корупції, підвищення транспарентності публічних фінансів та підвищення ефективності управління ними. А тому процес управління бюджетом посідає особливе місце в економічному розвитку, у забезпеченні фінансової стабільності та можливості досягнення високих темпів зростання. Система управління бюджетом є складовою частиною загальної системи державного фінансового менеджменту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливість побудови ефективної системи управління бюджетними потоками потребує достатнього

аналізу у роботах вітчизняних науковців як понятійно-категоріального апарату, так і безпосередньо концептуальних засад її функціонування. У сучасній науці України деякі вчені-економісти роблять спроби теоретичного і методологічного обґрунтування і розкриття даного напрямку, але останнім часом більшість вітчизняних вчених уникають вивчення даного розділу. В економічній літературі розкриваються окремі питання так, зокрема, теоретичні аспекти бюджетування висвітлені в роботах М.М. Артуса, С.І. Юрія, В.Г. Дем'янишина, О.П. Кириленка, В.М. Федосова, М. Опаріна, В.І. Малькао, С.Я. Кондратюка, Г.Б. Коломійця, В.Г. Баранова, О.Ю. Дубовика, В.П. Хомутенка; технічні сторони бюджетних відносин: особливості формування доходів, специфіка витрат, міжбюджетні відносини та їх форми, стадії бюджетного

процесу відображаються в роботах Л.В. Лисяк, Ц.Г. Огонь, І.В. Розпутенко, С.М. Фролова,. Важливе значення в дослідженні питань формування системи управління бюджетом належать таким закордонним науковцям, як: M. Bouvier, J. Bridgeman, M. Godek-Brunel, S. Carpentier, C. Kosikowski, E. Ruśkowski, U. Zawadzka-Paқ. Аналіз робіт, присвячених питанням бюджетування, свідчить, що склався понятійний апарат бюджетного менеджменту. Разом з тим немає поки чітко виробленого і законодавчо закріпленого визначення бюджетного управління, яке б найбільш повно характеризувало даний процес.

Постановка завдання. Метою дослідження є узагальнення категоріально-понятійного апарату, який використовується при ідентифікації дефініції «система управління бюджетом»

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою вивчення підвалин для визначення сутності бюджетного управління існує необхідність дослідження сутності таких понять, як бюджетний менеджмент, бюджетна система, бюджетна політика та бюджетний процес. Зокрема, узагальнення теоретичних підходів до трактування поняття «бюджетний менеджмент» різними авторами представлено в таблиці 1.

Визначення поняття «бюджетний менеджмент» в українській практиці розглядається, як сукупність заходів, форм і методів діяльності органів державного управління щодо формування, розподілення, витрачання бюджетних коштів із застосуванням контрольних дій на всіх стадіях бюджетного процесу. Такий підхід обмежується діяльністю виключно державних органів влади, що не зовсім відповідає дійсності [1]. А тому більш вдалим можна вважати визначення бюджетного менеджменту, як сукупності взаємопов'язаних дій (управлінських функцій), прийомів, методів, спрямованих на керівництво бюджетними ресурсами і відносинами, які виникають у процесі руху бюджетних потоків [2], які розглядають бюджетний

менеджмент, як сукупність взаємозалежних дій, прийомів і методів, які спрямовані на управління бюджетними ресурсами й відносинами, що виникають у процесі руху бюджетних потоків.

Отже, синтез цих двох підходів дозволяє зробити висновок, що бюджетний менеджмент – це сукупність заходів, форм, методів та взаємопов'язаних дій з боку державних органів влади та розпорядників бюджетними коштами направлених на прийняття виважених управлінських рішень щодо акумулювання, розподілу використання бюджетних ресурсів, що виникають у процесі руху бюджетних коштів.

Узагальнення теоретичних підходів до розуміння поняття «бюджетна система» різними авторами представлено в таблиці 2.

Таким чином, проаналізувавши різноманітні підходи до трактування сутності бюджетної політики, можна зробити висновки, що дана дефініція може бути визначена наступним чином. Під бюджетною політикою слід розуміти сукупність цілей, завдань, рішень та заходів держави (в особі органів державної влади і місцевого самоврядування) з приводу визначення стратегічної мети, напрямів, завдань і пріоритетів розвитку бюджетних відносин та засобів бюджетної тактики організації та використання бюджетних ресурсів, регулювання бюджетного процесу, управління бюджетним дефіцитом з метою забезпечення соціально-економічного розвитку суспільства та реалізації завдань економічної політики в країні.

Узагальнення теоретичних підходів до визначення сутності поняття «бюджетний процес» різними авторами представлено в таблиці 3.

Проаналізувавши різноманітні підходи до трактування сутності поняття «бюджетний процес», бюджетний процес можна визначити, як регламентовану діяльність уповноважених на основі норм бюджетного права органів державної влади та місцевого самоврядування зі складання, розгляду, затвердження й виконання бюджету, з метою

Таблиця 1

Узагальнення теоретичних підходів до трактування поняття «бюджетний менеджмент»

№ з/п	Автор/джерело	Визначення
1	Клець Л. Є. [1]	Бюджетний менеджмент – це сукупність заходів, форм і методів діяльності органів державного управління щодо формування, розподілення, витрачання бюджетних коштів із застосуванням контрольних дій на всіх стадіях бюджетного процесу;
2	Панкевич Л. В., Зварич М. А., Могиляк П. Я., Хомічак Б. І. [2]	Бюджетний менеджмент – це сукупність взаємопов'язаних дій (управлінських функцій), прийомів, методів, спрямованих на керівництво бюджетними ресурсами і відносинами, які виникають у процесі руху бюджетних потоків. Бюджетний менеджмент повинен дати відповідь на питання: як ефективно керувати цим рухом і відносинами. Бюджетний менеджмент – це один із напрямків фінансового менеджменту;
3	Миронова Т. Л., Добровольська О. П., Прощай А. Ф., Колодій С. Ю. [3]	Бюджетний менеджмент – це сукупність взаємозалежних дій, прийомів і методів, які спрямовані на управління бюджетними ресурсами й відносинами, що виникають у процесі руху бюджетних потоків.

Узагальнення теоретичних підходів до розуміння поняття «бюджетна політика»

№ з/п	Автор/джерело	Визначення
Бюджетна політика як діяльність державних органів влади		
1	Юрій С. І., Федосов В. М. [4]	Бюджетна політика – діяльність держави з використання бюджетних відносин для забезпечення соціально-економічного розвитку суспільства;
2	Юрій С. І., Дем'янишин В. Г., Кириленко О. П. [5]	Бюджетна політика – діяльність органів державної влади, державного управління та місцевого самоврядування з визначення стратегічної мети, напрямів, завдань і пріоритетів розвитку бюджетних відносин та засобів бюджетної тактики для їх досягнення і застосування;
3	Опарін В. М., Малько В. І., Кондратюк С. Я., Коломієць Г. Б. [6]	Бюджетна політика – діяльність держави у галузі формування і використання бюджетних коштів, яка спрямована на підтримання високого рівня зайнятості, стабільної економіки, зростання валового внутрішнього продукту;
4	Чала Н. Д., Лазоренко Л. В. [7]	Бюджетна політика – це сукупність заходів держави з організації та використання бюджетних ресурсів для забезпечення її економічного і соціального розвитку;
5	Пасічник Ю. В. [8]	Бюджетна політика – сукупність заходів держави з організації та використання бюджетних ресурсів для забезпечення її економічного і соціального розвитку. Розробляється бюджетна політика органами влади – законодавчою, виконавчою відповідного рівня із залученням фахівців – науковців, практиків як вітчизняних, так і зарубіжних;
6	Грязнова А. Г. [9]	Бюджетна політика – це сукупність заходів, рішень, які приймаються і здійснюються органами законодавчої та виконавчої влади, і пов'язані з визначенням основних напрямів розвитку бюджетних відносин і виробленням конкретних шляхів їх використання в інтересах громадян, суспільства і держави; Бюджетна політика – сукупність заходів держави щодо організації формування та використання бюджетних коштів для забезпечення економічного та соціального розвитку відповідної території;
	Огонь Ц. Г. [10]	Бюджетна політика – цілеспрямована діяльність держави (в особі органів державної влади і місцевого самоврядування) відносно регулювання бюджетного процесу, управління бюджетним дефіцитом, а також використання бюджетної системи для реалізації завдань економічної політики в країні;
	Загорський В. С. [11]	Бюджетна політика – цілеспрямований комплекс дій державної влади стосовно формування, реалізації та управління бюджетним процесом;
	Іванова Н. Г. [12]	Бюджетна політика – сукупність цілей, завдань, рішень та заходів, що приймаються і здійснюються органами влади у сфері бюджетних відносин;
	Булгакова С. О., Базанова Н. В., Єрмошенко Л. В., Сушко Н. І. [13]	Бюджетна політика – це цілеспрямована діяльність держави (в особі органів державної влади і місцевого самоврядування) щодо регулювання бюджетного процесу, управління бюджетним дефіцитом, а також використання бюджетної системи для реалізації завдань економічної політики в країні;
Бюджетна політика як сукупність пріоритетів та напрямів розвитку		
10	Єрмошенко М. М., Єрохін С. А., Плужников І. О. [14]	Бюджетна політика – це системна сукупність пріоритетів (національних інтересів), наукових підходів і конкретних заходів щодо цілеспрямованої діяльності держави з регулювання бюджетного процесу і використання бюджетної системи для розв'язання економічних та соціальних завдань країни;
11	Лисяк Л. В. [15]	Бюджетна політика – головний важіль визначення основних напрямів впливу державних та регіональних (місцевих) органів влади на досягнення збалансованого розвитку суспільства, що відображає суспільно-економічні відносини між людьми у процесі розподілу і перерозподілу ВВП, вироблення, розподілу, споживання суспільних благ і послуг та регулювання соціально-економічних процесів з метою задоволення потреб і розв'язання різноманітних проблем суспільства на основі сталого розвитку.
12	Чугунов І. Я. [16]	Бюджетна політика формується у ході процесу, вона передбачає визначення цілей і завдань у галузі фінансів, розробку механізму мобілізації грошових коштів до бюджету, вибір напрямків використання грошових засобів, управління фінансами у бюджетній сфері, організацію за допомогою фінансово-бюджетних інструментів регулювання економічних і соціальних процесів;
Бюджетна політика як організаційно-фінансова категорія		
	Ковалева Т. М., Барулин С. В. [17]	Бюджетна політика – це організаційно-фінансова категорія, що розкриває її сутність як науки та управлінської діяльності;
14	Комягин Д. Л. [18]	Бюджетна політика – система форм і методів мобілізації фінансових ресурсів та їх розподілу і являє собою цілісну єдність формування і використання коштів бюджетів усіх рівнів, яка реалізує стратегічні цілі державної економічної політики;

забезпечення економічної і соціальної стабільності держави та є інструментом стабілізації економіки і засобом контролю за розподілом і перерозподілом бюджетних коштів держави.

Аналіз теоретичних підходів до визначення сутності поняття «управління бюджетом» свідчить про набагато нижчу дискусійність даного поняття в економічній літературі. Серед існуючих підходів, визначення категорії «управління бюджетом» розглядається С. М. Фроловим, Є. О. Балацьким та М. А. Деркач [29] у роботі «Науково-методичні засади розвитку інституціональної складової бюджетного менеджменту». Так під управлінням бюджетом дані автори розуміють цілеспрямований вплив фінансових органів держави на бюджетні відносини, що виникають у процесі формування та використання фінансових ресурсів.

У свою чергу Л.В. Панкевич розглядає систему управління, як комбінацію двох складових: сукуп-

ності органів управління та етапів і методів управлінської діяльності в бюджетному процесі [30].

У роботі [31] зазначається, що невід'ємною частиною системи бюджетного управління є бюджетний процес, який включає наступні етапи: бюджетного прогнозування (прогноз економічного розвитку держави); планування бюджету (складання і затвердження бюджету); виконання бюджету (забезпечення наповнення і витрат бюджету); контроль бюджету (фінансовий аудит і аудит ефективності управління бюджетом); аналіз бюджету (порівняння бюджетного плану зі звітом про виконання бюджету, аналіз результатів).

Дефіцит уваги до формування понятійного апарату у системі управління бюджетом послужив причиною того, що у багатьох вітчизняних дослідженнях практично не робиться розмежування між «бюджетним менеджментом» і «управлінням

Таблиця 3

Узагальнення теоретичних підходів до визначення сутності поняття «бюджетний процес»

№ з/п	Автор/джерело	Визначення
Бюджетний процес як регламентована нормами права діяльність		
1	Юхименко П. І., Федосов В. М., Юрій С. І. [19]	Бюджетний процес – регламентована нормами права діяльність, пов'язана зі складанням, розглядом, затвердженням бюджетів, їх виконанням і контролем за цим процесом, розглядом звітів про виконання бюджетів, що складають бюджетну систему України;
2	Стойко О. Я., Дема Д. І. [20]	Бюджетний процес – це регламентована нормами права діяльність, пов'язана зі складанням, розглядом, затвердженням бюджетів, їх виконанням і контролем за цим процесом, підготовкою і затвердженням звітів про виконання бюджетів, що входять до бюджетної системи України;
3	Василик О. Д. [21]	Бюджетний процес – це сукупність дій уповноважених на основі норм бюджетного права органів державної влади та місцевого самоврядування зі складання, розгляду, затвердження й виконання бюджету, а також зі складання, розгляду і затвердження звіту про його виконання;
4	Поляк Г. Б. [22]	Бюджетний процес – це сукупність дій виконавчих і представницьких органів влади щодо розробки та здійснення фінансово-бюджетної політики та управління бюджетною системою;
Бюджетний процес як порядок складання бюджету		
5	Лондар С. Л., Тимошенко О. В. [23]	Бюджетний процес – це регламентований законом порядок складання, розгляду та затвердження бюджетів, їх виконання і контролю за їх виконанням, затвердження звітів про виконання бюджетів, що входять до бюджетної системи України;
6	Бюджетний кодекс України [24]	Бюджетний процес – регламентований бюджетним законодавством процес складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, а також контролю за дотриманням бюджетного законодавства;
7	Smith Robert W., Lynch Thomas D. [25]	Бюджетний процес – це процес, за допомогою якого уряд створює і затверджує бюджет.
8	Віхров О. П., Ніщимна С. О. [26]	Бюджетний процес – це процес прийняття закону про державний бюджет;
9	Опарін В. М., Малько В. І., Кондратюк С. Я., Коломієць Г. Б. [27]	Бюджетний процес – це організація і порядок складання, розгляду, затвердження і виконання бюджету;
10	Розпутенко І. В. [28]	Бюджетний процес – це формування, затвердження та виконання бюджету, в якому закладається стратегія економічної і соціальної політики, інструмент стабілізації економіки, засіб контролю державних видатків;
Бюджетний процес як економічне явище		
11	Юрій С. І., Дем'янишин В. Г., Кириленко О. П. [5]	Бюджетний процес – це таке універсальне економічне явище, у якому відображаються всі бюджетні відносини, виявляються їхні позитивні і негативні якості, рівень впливу цих відносин на розвиток економіки, соціально-культурної сфери, добробут населення;

бюджетом». Наслідком цього є неоднозначність розуміння даних дефініцій і виникнення труднощів з їх практичним застосуванням.

Якщо бюджетний менеджмент – це сукупність заходів, форм, методів та взаємопов'язаних дій з боку державних органів влади та розпорядників бюджетними коштами направлених на прийняття виважених управлінських рішень щодо акумулювання, розподілу використання бюджетних ресурсів, що виникають у процесі руху бюджетних коштів. То система управління бюджетом – це комплексна система фінансових відносин, яка забезпечує цілеспрямований вплив органів бюджетного регулювання на бюджетні відносини з приводу формування та використання за допомогою бюджетного механізму бюджетних ресурсів та забезпечує досягнення цілей бюджетної політики держави шляхом прийняття виважених управлінських рішень.

Висновки з проведеного дослідження.

Функціонування ефективної системи управління бюджетом та, як результат, формування високих темпів економічного зростання і забезпечення стабільного економічного розвитку України та окремих областей у стратегічній перспективі її розвитку можливе за умови чіткого розуміння ключових категорій, що використовуються для формування комплексних підходів для забезпечення функціонування системи управління бюджетом.

Управління бюджетом здійснюється через бюджетний механізм і його елементи: бюджетне планування, організацію, регулювання і контроль.

Формування ефективної системи управління бюджетом – невід'ємна частина процесу становлення держави, її ринкової економіки, відкритого суспільства і в цілому стратегії управління фінансами. Концентрація великих грошових коштів у бюджеті сприяє формуванню єдиної фінансово-бюджетної політики органів влади і управління, забезпечує можливість фінансування найважливіших суспільних потреб. Питання вдосконалення системи управління бюджетом є особливо актуальними в умовах розвитку ринкових відносин.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Клець Л. Є. Бюджетний менеджмент. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 640 с.
2. Бюджетний менеджмент: Навч. посіб. / Л. В. Панкевич, М. А. Зварич, П. Я. Могиляк, Б. І. Хомічак. – К.: Знання, 2006. – 293 с.
3. Миронова Т. Л. Управління розвитком регіону / Т. Л. Миронова, О. П. Добровольська, А. Ф. Процай, С. Ю. Колодій // Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 328 с.
4. Фінанси: підручник / ред.: С. І. Юрій, В. М. Федосов. – К.: Знання, 2008. – 611 с.

5. Бюджетна система: підруч. / за ред. С. І. Юрія, В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко. – Тернопіль: ТНЕУ, 2013. – 624 с.

6. Бюджетна система: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – 2-ге вид., перероб. і доп. / В. М. Опарін, В. І. Малько, С. Я. Кондратюк, Г. Б. Коломієць. – К.: КНЕУ, 2002. – 336 с.

7. Бюджетний менеджмент прикордонних територій (теорія і практика): навчальний посібник / С. М. Фролов, І. Д. Скляр. – Суми: Сумський державний університет, 2012. – 340 с.

8. Пасічник Ю. В. Бюджетна система: навчальний посібник / Ю. В. Пасічник. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: Знання, 2008. – 670 с.

9. Финансово-кредитный энциклопедический словарь / Под общ. ред. А. Г. Грязновой. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 650 с.

10. Огонь Ц. Г. Доходи бюджету України: теорія та практика: моногр. / Ц. Г. Огонь. – К.: КНТЕУ, 2003. – 580 с.

11. Загорський В. С. Фінанси: підручник – Видавництво: Знання – Київ – 2008 – 248 с.

12. Иванова Н. Г. Региональная бюджетная политика: теория, законодательство, практика / Н. Г. Иванова. – СПб.: СПб ГУЭФ, 2002. – 167 с.

13. Булгакова С. О. Казначейська система виконання бюджету / С. О. Булгакова, Н. В. Базанова, Л. В. Ермошенко, Н. І. Сушко та ін. – К.: КДТЕУ, 2000. – 249 с.

14. Віхров О. П. Фінансове право: Конспект лекцій / О. П. Віхров, С. О. Ніщимна // Чернігів: ЧДІЕУ. 2002. – 280 с.

15. Лисяк Л. В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України: [моногр.] / Л. В. Лисяк. – К.: ДННУ АФУ, 2009. – 600 с.

16. Чала Н. Д. Бюджетна система: Навч. посіб. / Н. Д. Чала, Л. В. Лазоренко. – К.: Знання, 2010. – 223 с.

17. Ковалева Т. М. Бюджет и бюджетная политика в Российской Федерации / Т. М. Ковалева, С. В. Барулин. – 2-е изд. – М.: Кнорус, 2006. – 208 с.

18. Комягин Д. Л. Словарь бюджетных терминов / Д. Л. Комягин // Право и экономика. – 1997. – № 23-24. – С. 43-46.

19. Юхименко П. І. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 576 с.

20. Стойко О. Я. Фінанси: навч. посіб. / О. Я. Стойко, Д. І. Дема; за ред. О. Я. Стойка. – К.: Алерта, 2014. – 432 с.

21. Василик О. Д. Теорія фінансів: Підручник. – К.: НІОС. – 2000. – 416 с.

22. Бюджетная система Российской Федерации / [под. ред. Г. Б. Поляка]. – М.: Ювита- Дана, 1999. – 550 с.

23. Лондар С. Л. Фінанси: навчальний посібник / С. Л. Лондар, О. В. Тимошенко. – Вінниця: Нова книга, 2009. – 384 с.

24. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] // Кодекс від 08.07.2010 № 2456-VI. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> – Назва з екрана.

25. Smith Robert W. Public Budgeting in America. 5th ed. / Smith, Robert W., Thomas D. Lynch // Upper Saddle River. – NY: M.E. Pearson Prentice Hall. – 2003.

26. Віхров О. П. Фінансове право: Конспект лекцій / О. П. Віхров, С. О. Ніщимна // Чернігів: ЧДІЕУ. 2002. – 280 с.

27. Бюджетна система: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – 2-ге вид., перероб. і доп. / В. М. Опарін, В. І. Малько, С. Я. Кондратюк, Г. Б. Коломієць. – К.: КНЕУ, 2002. – 336 с.

28. Розпутенко І. В. Бюджетний процес / І. В. Розпутенко – К.: Вид-во УАДУ, 1997. – 60 с.

29. Фролов С. М. Науково-методичні засади розвитку інституціональної складової бюджетного менеджменту / С. М. Фролов, Є. О. Балацький,

М. А. Деркач // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник наукових праць. – Суми, 2011. – Вип. 32. – С. 325-332.

30. Бюджетний менеджмент: Навч. посіб. / Л. В. Панкевич, М. А. Зварич, П. Я. Могиляк, Б. І. Хомічак. – К.: Знання, 2006. – 293 с.

31. Бюджетне планування як елемент управління бюджетом / І. С. Микитюк // Економічний вісник університету. – 2014. – Вип. 22(1). – С. 230-234. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/escvu_2014_22%281%29_43

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ МІЖ ПОДАТКОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ТА ІНШИМИ СКЛАДОВИМИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

THE RELATIONSHIP BETWEEN TAX SECURITY AND OTHER ELEMENTS OF FINANCIAL SECURITY

У статті розглянута взаємодія податкової безпеки з іншими складовими фінансової безпеки. Виявлено, що фінансовий стан однієї складової напряму залежить від стану іншої та впливає на загальну фінансову безпеку. Всі вони базуються на єдиній економічно-політичній основі суспільства, сталих засадах фінансової політики, які реалізуються через фінансову систему. Зроблено висновок, що для забезпечення ефективних трансформацій, потрібно знайти механізм, який дозволить досягти фінансової стабільності усіх секторів економіки та сприятиме економічному зростанню.

Ключові слова: безпека, складові фінансової безпеки, фінансова безпека, податкова безпека, податки

В статье рассмотрено взаимодействие налоговой безопасности с другими составляющими финансовой безопасности. Выявлено, что финансовое состояние одной составляющей напрямую зависит от состояния другой и влияет на общую финансовую безопасность. Все они базируются на единой экономическо-политической основе общества, устоявшихся началах финансо-

вой политики, которые реализуются через финансовую систему. Сделан вывод, что для обеспечения эффективных трансформаций, нужно найти механизм, который позволит достичь финансовой стабильности всех секторов экономики и будет способствовать экономическому росту.

Ключевые слова: безопасность, составляющие финансовой безопасности, финансовая безопасность, налоговая безопасность, налоги.

The article studies the interaction of the tax security with other components of financial security. Revealed that the financial state of a component depends directly on the others and affect the overall financial security. All of them are based on a single economic and political basis of society, sustainable principles of fiscal policy, implemented through the financial system. It was concluded that to get an effective transformation, there is a need to find a mechanism that will achieve the financial stability of all sectors of the economy and lead to the economic growth.

Key words: security, components of financial security, financial security, tax security, taxes.

УДК 336.22

Голіков С.С.

аспірант кафедри фінансів
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

Постановка проблеми. Основою для забезпечення соціально-економічного зростання, розвитку виробництва та поліпшення добробуту населення є зміцнення та оновлення фінансової системи. Вона є так званим «мозком» економіки [2, с. 5]. Для успішної реалізації цієї мети необхідно розробити та реалізувати комплексну програму оздоровлення фінансів, яка буде враховувати інтереси держави, домогосподарств та населення. Крім того не потрібно нехтувати особливостями функціонування складових фінансової системи, які є не лише взаємов'язаними, але й взаємозалежними. Фінансовий стан однієї складової напряму залежить від стану іншої та на загальну фінан-

сову безпеку. Всі вони базуються на єдиній економічно-політичній основі суспільства, сталих засадах фінансової політики, які реалізуються через фінансову систему [6, с. 93].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Більшість досліджень присвячена проблемам взаємозв'язку між різними складовими фінансової безпеки, проте, недостатня увага приділяється впливу податків у кожній складовій фінансової безпеки.

Переважає більшість вчених акцентують свої дослідження на рівні підприємства, тобто на мікрорівні. Тому необхідне подальше дослідження взаємозв'язку податкової безпеки із кожною із